

**Үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс
шалтгаалах өвчин, хурц хордлогын
шалтгаан, урьдчилан сэргийлэх
арга зам**

“ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ОСОЛ” гэж ажилтан хөдөлмөрлөх үүргээ биелүүлэх явцад үйлдвэрлэлийн болон түүнтэй адилтгах хүчин зүйлийн нөлөөлөлд өртөж эрүүл мэндээр хохирох, амь насаа алдахыг хэлнэ.

“Хурц хордлого” гэж ажилтан хөдөлмөрлөх үүргээ биелүүлэх явцад химийн хорт, цацраг болон биологийн идэвхит бодисын үйлчлэлд хурц цочмог хэлбэрээр богино хугацаанд хордож эрүүл мэндээр хохирох, амь насаа алдахыг хэлнэ.

“Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогыг судлан бүртгэх дүрэм” –ийг Засгийн газрын 2015 оны 6 дугаар сарын 29-ний өдрийн 269 дугаар тогтоолоор шинэчлэн баталжээ.

1.4. Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогыг судлан бүртгэх орон тооны бус байнгын комиссын ажиллах аргачилсан зааврыг хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн баталж мөрдүүлнэ.

1.6. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хуулийн 29.2-т заасны дагуу ажил олгогч нь үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогын шалтгааныг судлан бүртгэсэн акт, дүгнэлт гаргах эрх, үүрэг бүхий орон тооны бус **байнгын комиссыг байгуулж ажиллуулна.**

3.9. Ажил олгогч үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогыг судлан бүртгэж дууссанаас хойш **ажлын 3 өдөрт багтаан холбогдох актыг хөдөлмөрийн болон хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналтын улсын байцаагчид хүргүүлнэ.**

3.10. Үйлдвэрлэлийн ослыг судлан бүртгэсэн актыг хөдөлмөрийн хяналтын, хурц хордлогыг судлан бүртгэсэн актыг хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналтын улсын байцаагч **ажлын 5 хоногт багтаан тус тус хянан баталгаажуулна.**

3.12. Хөдөлмөрийн болон хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналтын улсын байцаагч ослыг судлан бүртгэхэд шаардагдах зардал (тээвэр, холбоо гэх мэт)-ыг **ажил олгогч хариуцна.**

ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ОСОЛ, ХУРЦ ХОРДЛОГЫГ СУДЛАН БҮРТГЭХ

2.1. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1-д заасан хөдөлмөр эрхлэгч хөдөлмөрлөх үүргээ гүйцэтгэх явцад үйлдвэрлэлийн болон түүнтэй адилтгах хүчин зүйлийн үйлчлэлд өртсөний улмаас гэмтэх, өвчлөх, амь насаа алдсан **дараах тохиолдолд** заасан үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогыг **судлан бүртгэж акт тогтооно**.

2.1.1. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.9-д заасан ажлын байранд ажил үүргээ гүйцэтгэж байх үед;

2.1.2 ажил олгогчийн болон эрх бүхий байгууллагаас гаргасан шийдвэрийн дагуу **албан томилолт, дайчилгаагаар** бусад газарт **ажил үүрэг гүйцэтгэх үед**;

2.1.3. ажлын байр, нэгж, хэсэг, салбарын хооронд байнга явж ажил үүрэг гүйцэтгэдэг ажилтан **ажлын цагаар** бүх төрлийн **тээврийн хэрэгсэл, ердийн хөсгөөр буюу явган явж байх үед**;

ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ОСОЛ, ХУРЦ ХОРДЛОГЫГ СУДЛАН БҮРТГЭХ

2.1.4. ажилтан ажил эхлэхийн өмнө болон ажил дууссаны дараа **ажлын байр, багаж хэрэгслээ эмхэлж цэгцлэх, хувцсаа солих, усанд орох, ажил хүлээлцэх, ажлын байрандаа амарч байх үед;**

2.1.5. ажилтан ажилдаа **ирэх, буцах замдаа** бүх төрлийн тээврийн хэрэгсэл, ердийн хөсгөөр буюу явган явж байх үед; /нөхцөл байдлын чиглэл, маршрут, цаг хугацаа зэргийг үндэс болгоно/

2.1.6. ажил үүргээ гүйцэтгэх үедээ **байгаль, цаг уур, гал, усны гэнэтийн аюул, цацраг идэвхит болон химийн бодисын нөлөөлөл, биологийн гаралтай гоц халдварт өвчин үүсгэгч, хөнөөх хэрэгсэл, сүйрэл, дэлбэрэлтийн үед зэрэг болно.**

2.2. Орон тооны бус байнгын комисс нь осолдогч **согтууруулах ундаа мансууруулах бодис** хэрэглэсний болон хөдөлмөрийн **аюулгүй ажиллагааны горимыг санаатай зөрчсөний** улмаас осолд өртсөн, **гэмт хэрэг үйлдэх үедээ** өөрийн биед гэмтэл учруулсан нь нотлогдсон тохиолдолд үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогыг судлан бүртгэсэн актад энэ тухай тусгайлан тэмдэглэнэ.

Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогын үед авах арга хэмжээ

- **Осол, гэмтлийн үед:**

- Осолдогчийг аюултай орчноос **яаралтай холдуулан, анхны тусламж үзүүлж**, эмнэлэгт хүргүүлнэ.
 - Осол гарсан тухайгаа дарга **удирдлагадаа болон комисст** яаралтай мэдээлнэ.
 - Ажил олгогч нь үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогод өртсөн иргэн, ажилтныг өөрийн зардлаар эмнэлэгт хүргэх, шаардлагатай үзлэг шинжилгээний зардлыг хариуцах, осол, хурц хордлогын хор уршгийг арилгах арга хэмжээг 24 цагийн дотор авна.
 - **Ажил олгогч** нь цагдаа, хөдөлмөрийн болон хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналтын байцаагч, комисс судалгаа, шинжилгээ хийх хүртэлх хугацаанд **үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого гарсан ажлын байрыг хамгаалалтад авна**.
- ҮО, ХХ гарсан ажлын байрыг хамгаалалтад авах нь ажлын байрны хэвийн үйл ажиллагааг алдагдуулах, эсхүл бусад ажилтны эрүүл мэнд, орчны аюулгүй байдалд сөргөөр нөлөөлөхөөр бол ажил олгогч нөхцөл байдлыг дүрс бичлэг, гэрэл зураг болон бүдүүвч зургаар баримтжуулсан байна.

ЯАГААД ОСЛЫГ СУДЛАХ ХЭРЭГТЭЙ ВЭ?

1. Дахин давтагдахаас урьдчилан сэргийлнэ.
2. Судлах явцад тогтоогдсон ажлын байран дахь ХАБЭА-н үйл ажиллагаа, тогтолцоонд байгаа алдаа дутагдлыг арилгах, сайжруулах боломж олгоно.
3. Ингэснээр хүмүүст болон эдийн засагт учирч байгаа хохирлыг бууруулах, улмаар урьдчилан сэргийлж чадна.

ҮР ДҮНТЭЙ ОСЛЫН СУДАЛГАА

1. Бодит хэрэгт юу болсныг тодорхойлно.
2. Ослын шалтгааныг олно.
3. Удирдлагад засаж сайжруулах арга хэмжээг тодорхойлоход тусална.
4. Осол гэмтлээс урьдчилан сэргийлэхэд чиглэсэн бодлого, төлөвлөлт, амлалтуудыг бий болгож харуулна.
5. Гэм буруутанг биш баримт гаргаж ирнэ.

ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ОСОЛ ГАРАХ 4 ҮНДСЭН ШАЛТГААН

**Зохион
байгуулалтын
шалтгаан.**

**Сэтгэл зүй,
физиологийн
шалтгаан.**

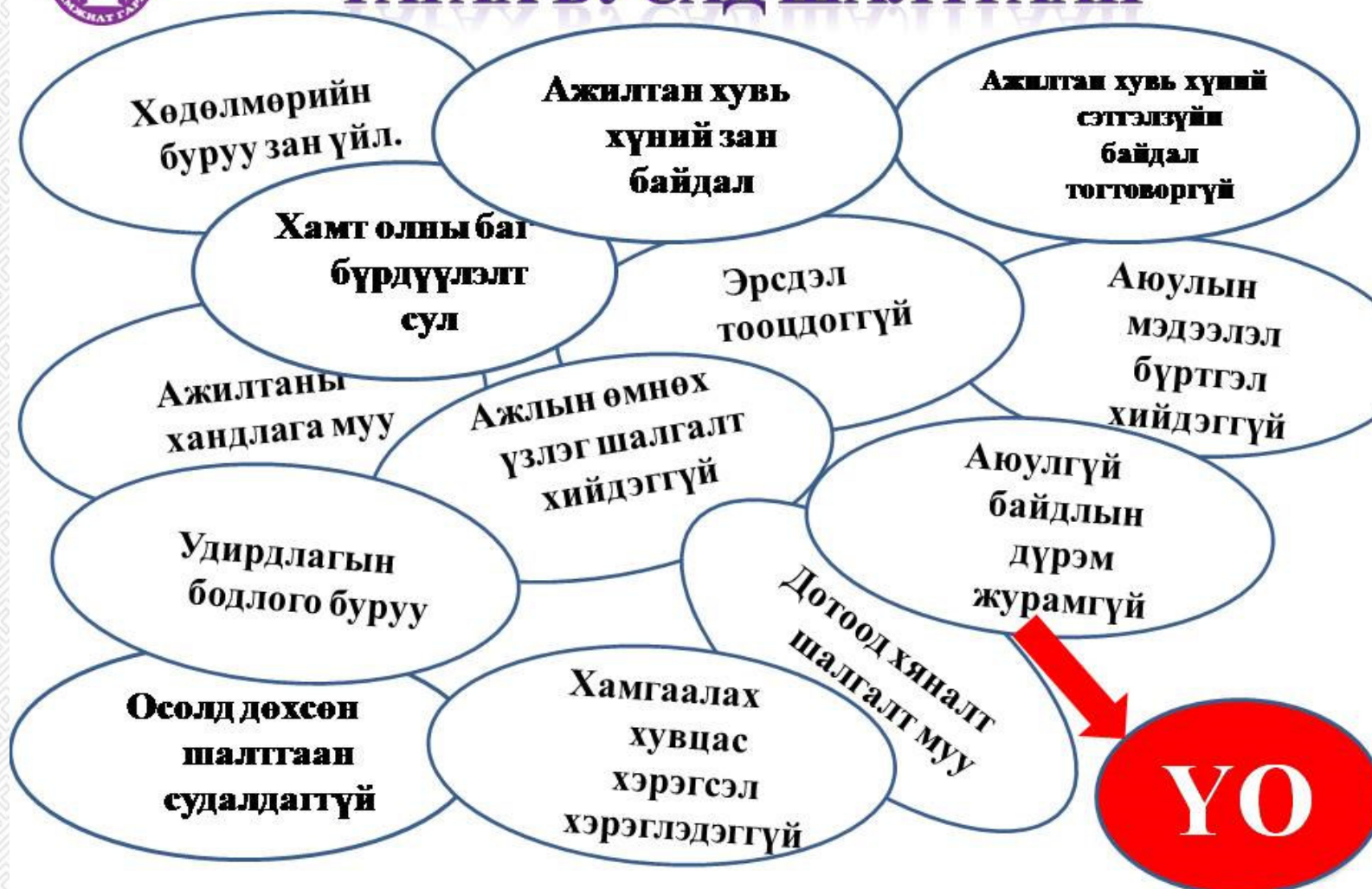
**Ариун цэвэр,
эрүүл ахуйн
шалтгаан.**

**Техникийн
шалтгаан.**

ҮО

ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ОСОЛ ГАРАХ БУСАД ШАЛТГААН

КОМИССЫН ЭРХ

4.1. Комисс нь дараах эрхтэй байна:

4.1.1. үйлдвэрлэл, үйлчилгээний болон ажлын байранд нэвтрэн орж, үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогын нөхцөл байдалтай биечлэн танилцах;

4.1.2. үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогын нөхцөл байдлын улмаас шаардлагатай тохиолдолд зөвлөгөө, тусламж авах зорилгоор мэргэжилтэн, шинжээч оролцуулах, ослын талаар техникийн тооцоо, лабораторийн шинжилгээ, туршилт хийлгүүлэх, осол гарсан ажлын байрны эрсдэлийн үнэлгээ дахин хийж, дүгнэлт гаргуулах;

4.1.3. осолдогч болон осол, хурц хордлого гарах үед байсан гэрчийн этгээд, мэргэжилтэн, удирдах ажилтнаас тайлбар, мэдээлэл, ярилцлага авах, холбогдох бичиг баримттай танилцах;

4.1.4. үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогыг судлан бүртгэх явцад шаардлагатай ажлын байр, техник хэрэгсэл, унаагаар хангуулах.

КОМИССЫН ҮҮРЭГ

4.2.1. үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогын нөхцөл байдалтай газар дээр нь танилцаж, судлан бүртгэх үйл ажиллагааг эхлүүлэх;

4.2.2. үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого гарахад хүргэсэн, бусад ажилтны эрүүл мэндэд аюул эрсдэл учруулах, ажлын байрны хэвийн үйл ажиллагааг алдагдуулах, орчны аюулгүй байдалд сөргөөр нөлөөлөх хүчин зүйл, нөхцөл байдлыг арилгах арга хэмжээг аюулгүй шуурхай зохион байгуулах талаар ажил олгогчид шаардлага тавих, зөвлөмж өгөх;

4.2.3. үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогыг судлан бүртгэх явцад гарсан гомдол, санал, хүсэлтийг хүлээн авч, ажлын 5 хоногийн дотор магадлан шалгаж, шийдвэрлэх;

4.2.4. үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогын шалтгааныг судлан бүртгэсэн акт, дүгнэлтийг үндэслэн хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн ажилтан, зөвлөлтэй хамтран нийт ажилтнуудад осол, хурц хордлого гарсан нөхцөл байдал, шалтгааны талаар болон урьдчилан сэргийлэх сэрэмжлүүлэг мэдээлэл өгөх арга хэмжээг нэн даруй авах

ҮО, ХХ-ыг судлан
бүртгэхэд бүрдүүлэх баримт бичиг § 12 заалт

- үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогын талаар яаралтай мэдэгдэх хуудас.

Нэмэлт шинжилгээ хийхэд бүрдүүлэх баримт

- хөдөлмөрийн чадвар алдалтын хувь хэмжээг тогтоосон акт

Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого гарсан тухай мэдээлэх, тайлан гаргах

6.1. Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого гарсан тухай осолдогч өөрөө, эсхүл осол, хордлогыг анх харсан ажилтан, иргэн ажил олгогчид нэн даруй мэдээлнэ. Ажил олгогч болон түүнийг төлөөлөх эрх бүхий этгээд нь үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогын улмаас осолдогчийн эрүүл мэндэд учирсан хохирлын зэргээс үл хамааран орон нутгийн мэргэжлийн хяналтын байгууллагад, эрүүл мэндэд хүнд гэмтэл учирсан болон нас барсан бол орон нутгийн цагдаагийн байгууллагад тус тус нэн даруй мэдэгдэнэ.

6.2. Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогын тухай мэдээллийг хүлээн авмагц ажил олгогч, комисс нь осолдогчид эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлж, эмнэлэгт хүргүүлнэ.

6.3. Ажил олгогч нь цагдаа, хөдөлмөрийн хяналтын болон хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналтын байцаагч, комисс судалгаа, шинжилгээ хийх хүртэлх хугацаанд осол, хурц хордлого гарсан ажлын байрыг хамгаалалтад авна.

Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого гарсан тухай мэдээлэх, тайлан гаргах

6.4. Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого гарсан ажлын байрыг хамгаалалтад авч, тухайн үеийн байдлыг хэвээр хадгалах нь бусад ажилтны эрүүл мэндэд болон ажлын байрны хэвийн үйл ажиллагааг алдагдуулах, орчны аюулгүй байдалд сөргөөр нөлөөлөхөөр бол ажил олгогч үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогын тухайн үеийн нөхцөл байдлыг дүрс бичлэг, гэрэл зураг болон бүдүүвч зургаар баримтжуулсан байна.

6.5. Ажил олгогч нь үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогын тухай мэдээг батлагдсан маягтын дагуу тухайн орон нутгийн мэргэжлийн хяналтын байгууллагад ажлын 3 хоногийн дотор хүргүүлнэ.

6.6. Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогын талаар ажил олгогчоос ирүүлсэн мэдээг хөдөлмөрийн хяналтын болон хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналтын улсын байцаагч нь батлагдсан маягтын дагуу сар бүр нэгтгэн гаргаж, дараа сарын 2-ны дотор мэргэжлийн хяналтын төв байгууллагад тус тус хүргүүлнэ.

6.7. Мэргэжлийн хяналтын төв байгууллага нь нэгтгэсэн тайланг Хөдөлмөрийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллага болон Үндэсний статистикийн хороонд дараа сарын 5-ны дотор тус тус хүргүүлнэ.

Нисэхийн сургалтын төв

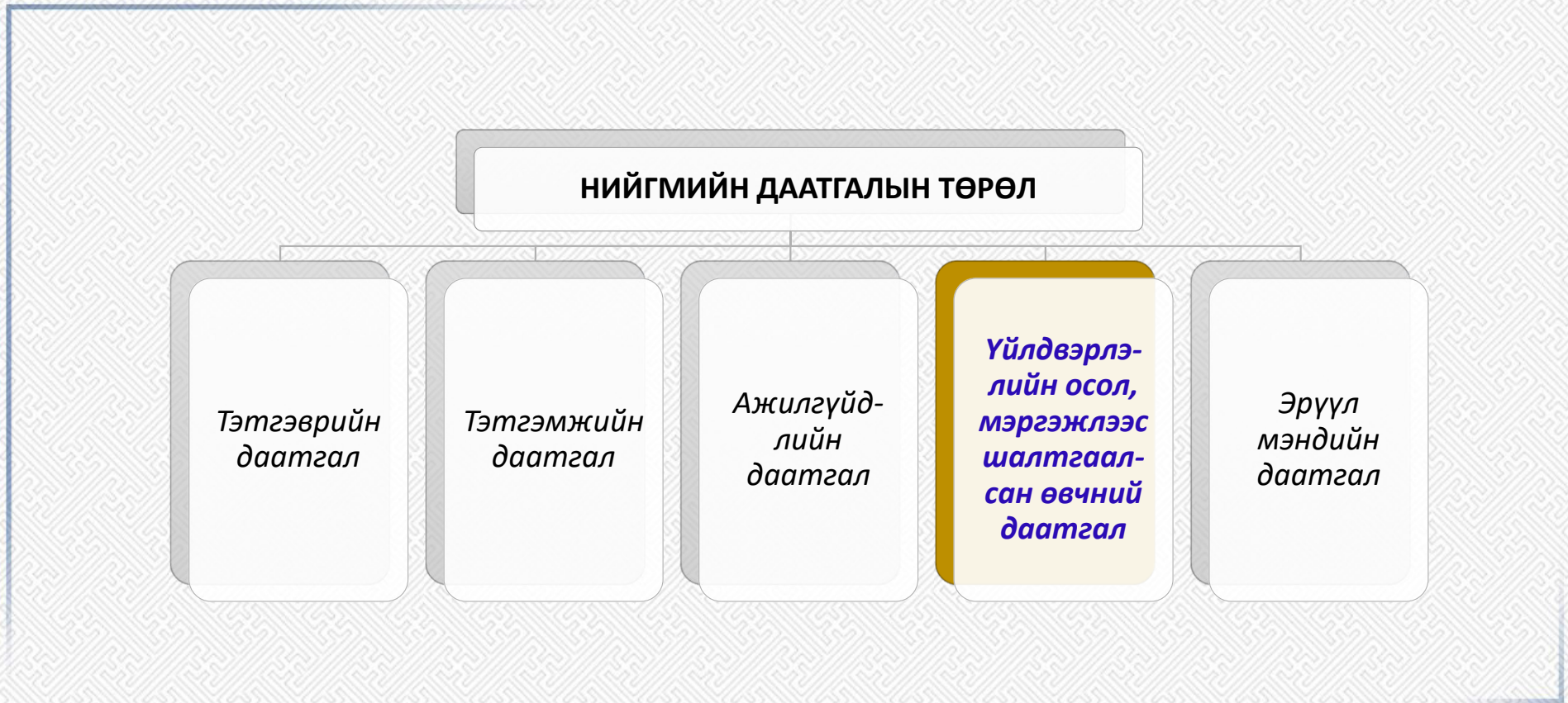
Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлоготой холбогдсон маргааныг шийдвэрлэх

7.1. Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогын талаар гаргасан акт, дүгнэлтийг ажил олгогч, осолдогч болон осолдогч нас барсан тохиолдолд түүний гэр бүл нь зөвшөөрөхгүй бол гомдлоо мэргэжлийн хяналтын төв байгууллага болон шүүхэд гаргаж холбогдох хуулийн дагуу шийдвэрлүүлнэ.

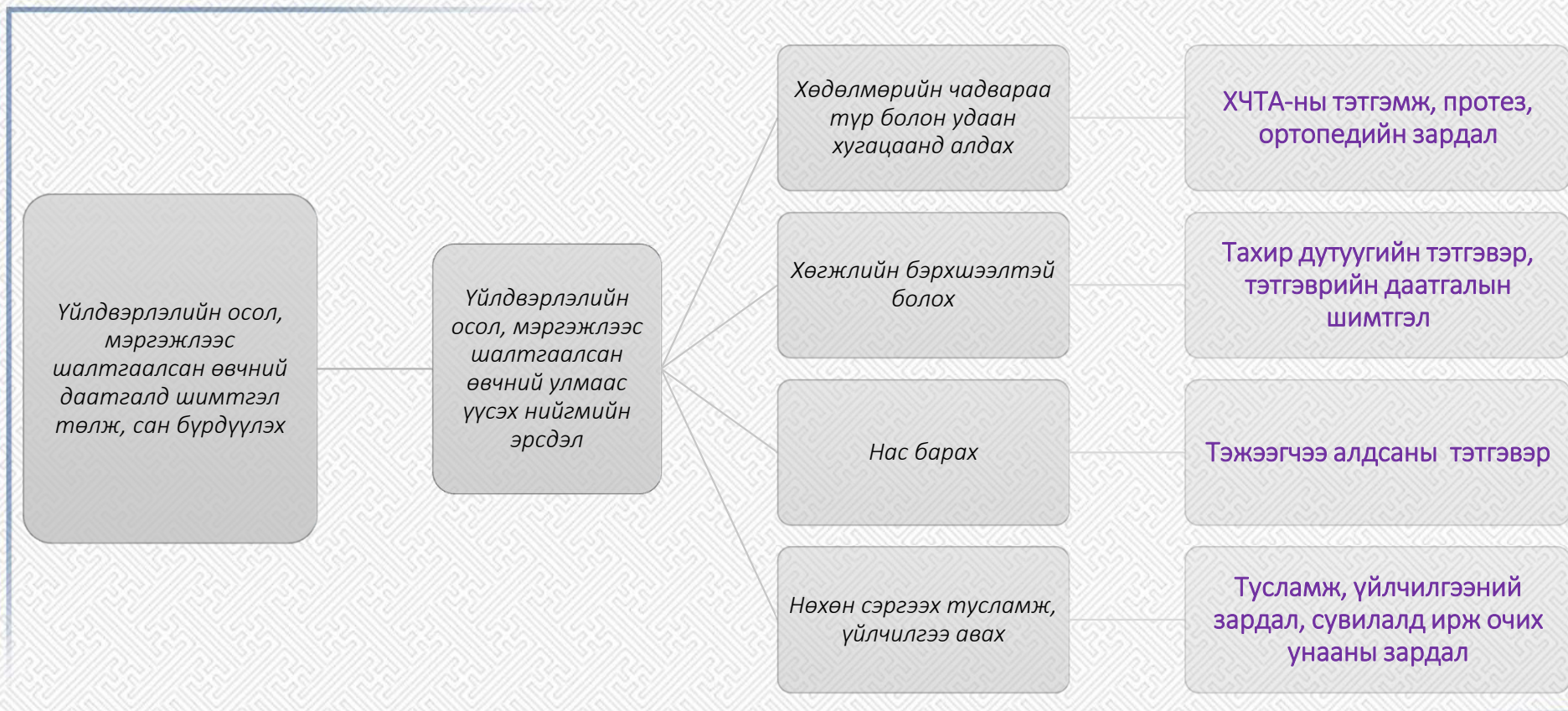
7.2. Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого гарснаас хойш 6 сарын хугацаа өнгөрсөн тохиолдолд акт, дүгнэлтийг нөхөн тогтоохгүй.

7.3. Хөдөлмөрийн болон хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналтын улсын байцаагч нь комиссоос гаргасан үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогын актыг хүлээн зөвшөөрөхгүй бол дүгнэлтээ тусад нь гаргана. Энэ тохиолдолд хөдөлмөрийн болон хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналтын улсын байцаагч нь комиссоос гаргасан акт, дүгнэлтийн баталгаажуулах хэсэгт “хүлээн зөвшөөрөөгүй” гэсэн тэмдэглэгээ хийж, овог нэрээ бичиж, гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг дарна.

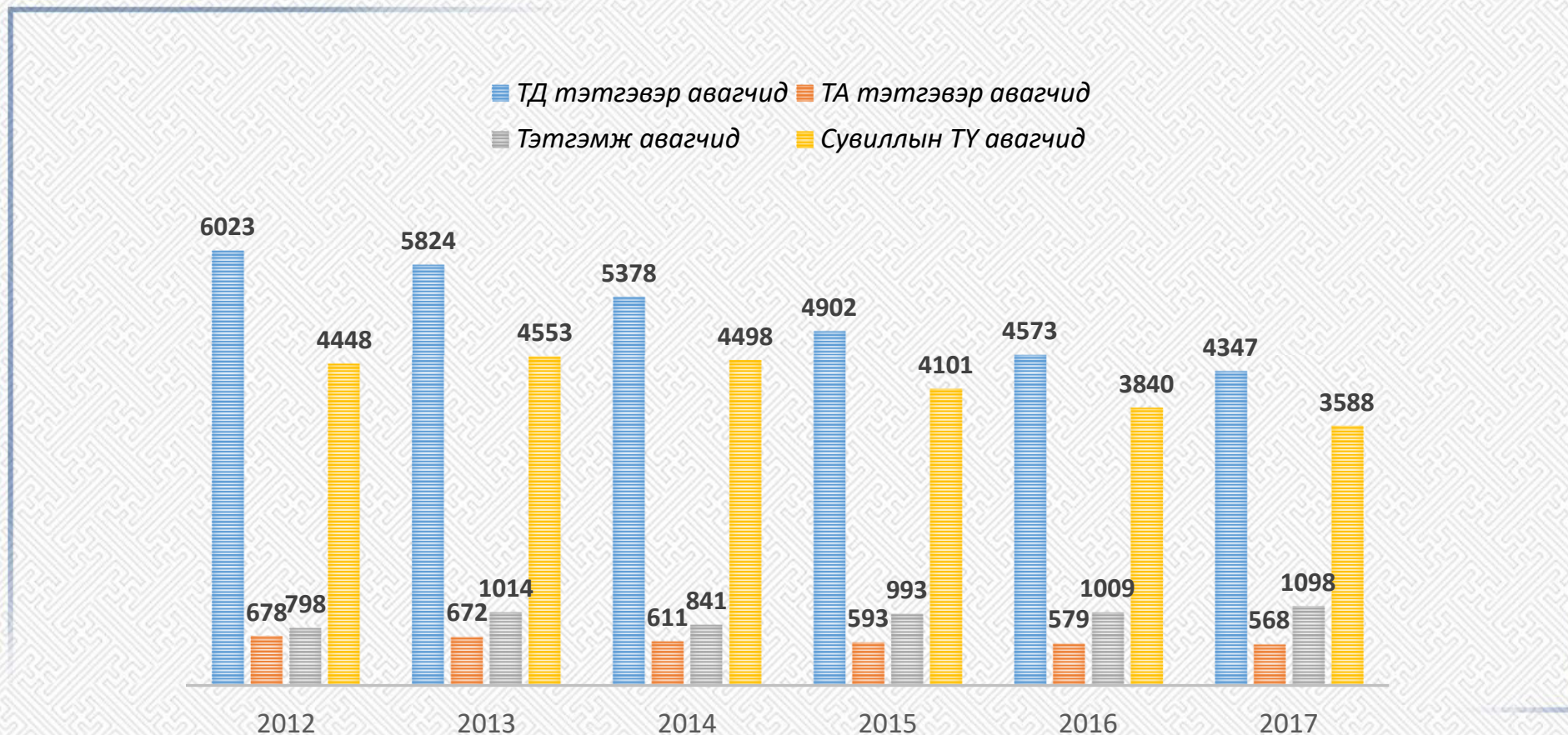
Нийгмийн даатгалын төрөл

Үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний даатгалын агуулга

Үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний даатгалын сангаас тэтгэвэр, тэтгэмж авагчдын тоо, 2012-2017

АНХААРАЛ ХАНДУУЛСАНД БАЯРЛАЛАА